

ÖVERSIKTSPLAN FÖR
HÄRRYDA KOMMUN
ÖP2012

PM - Aktualitetsprövning, mandatperioden 2015-2018

Aktualitetsprövningen är upprättad av sektorn för samhällsbyggnad, 2018.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
 INLEDNING	 5
Syfte	5
Vad är en översiktsplan?	5
Vad är en aktualitetsprövning?	6
ÖP2012	7
 BEDÖMNING AV AKTUALITET	 8
Budget 2018	8
Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse	8
Sektorn för samhällsbyggnads bedömning	11
 BILAGOR	 14
Utdrag ur Budget 2018 - Ny översiktsplan för Härryda kommun	
Länsstyrelsens kompletterande sammanfattande redogörelse, mars 2017	
Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse, september 2016	

SAMMANFATTNING

Den kommunövergripande översiktsplanen är kommunens långsiktiga vision som redovisar grunddragen i användningen av mark och vatten, kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras samt hur kommunen tillgodoser riksintressen. Kommunfullmäktige beslutade den 18 juni 2012 att anta översiktsplanen för Härryda kommun, ÖP2012.

Översiktsplanering är en process där nya frågeställningar kontinuerligt måste hanteras och underlag aktualiseras om planen ska användas som stöd för politiska beslut och i dialog med andra myndigheter. Kommunfullmäktige ska därför vid minst ett tillfälle varje mandatperiod besluta om om översiktsplanens aktualitet.

Aktualitetsprövningen ska visa i vilken utsträckning som översiktsplanens intentioner fortfarande är aktuella avseende kommunens uppfattning i markanvändningsfrågorna. Vid ett beslut om en översiktsplans aktualitet kan inte innehållet i översiktsplanen ändras, utan den befintliga översiktsplanen gäller tills dess att en ny översiktsplan har antagits.

Bedömning av aktualitet

Underlag för bedömningen av översiktsplanens aktualitet har främst varit ”*Budget 2018 för Härryda kommun Med plan för 2019 - 2020*”, och länsstyrelsens sammanfattade redogörelse.

Länsstyrelsens bedömning är att ÖP2012 är relativt ny, men att det ändå är motiverat att omarbeta planen i vissa delar. De delar där länsstyrelsen menar att översiktsplanen behöver omarbetas är för *miljökvalitetsnormer för vatten, översvännings- och stabilitetsrisker samt förorenad mark*. Länsstyrelsen har även synpunkter på att kommunen bör upprätta av en trafikstrategi, samt inarbeta av regionala miljömål, bullerinfluensområden och skyddade arter i översiktsplanen

I Budget 2018 ges förvaltningen i uppdrag att förbereda för en uppstart kring arbete med ny översiktsplan för Härryda kommun i början av 2019. Sektorn för samhällsbyggnad gör med anledning av beslutet bedömningen att översiktsplanen inte motsvarar den långsiktiga politiska vision som krävs för att den ska kunna utgöra ett aktuellt beslutsunderlag. Sektorn anser därför att det är lämpligt att arbeta om översiktsplanen i dess helhet. Vid en omarbetning av översiktsplanen anser sektorn att länsstyrelsens krav och synpunkter i den sammanfattande redogörelsen ska tas med i arbetet.

Denna rapport utgör underlag till prövningen av aktualiteten av Översiktsplan för Hälaryda kommun, ÖP2012, för mandatperioden 2015-2018. Översiktsplanen antogs 2012 och har inte aktualitetsprövats sedan dess.

Syfte

Syftet med aktualitetsprövningen är att presentera vilka förändringar som skett sedan översiktsplanen antogs, eller aktualitetsprövades senast, och hur detta påverkar översiktsplanens ställningstaganden.

Vad är en översiktsplan?

Den kommunövergripande översiktsplanen är kommunens långsiktiga vision som redovisar grunddragen i användningen av mark och vatten, kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras samt hur kommunen tillgodoser riksintressen.

Det övergripande syftet med översiktlig planering är att ge förutsättningar för ett gott liv. Översiktsplanen redovisar den fysiska strukturen, alltså det som har med markens användning att göra. Var ska vi bygga? Var ska vi inte bygga? Hur ska vi skydda eller utveckla intressanta områden? I planen ska avvägningar mellan olika intressen göras och en hållbar utveckling främjas.

Översiktsplanen omfattar hela kommunens yta och ska visa aktuella ställningstaganden gällande synen på mark- och vattenanvändningen. Översiktsplanens är inte juridiskt bindande men fungerar vägledande i beslut om bland annat bygglov, detaljplanering och tillstånd enligt miljöbalken. Planen ska även fungera som underlag för dialog mellan kommun och stat om riksintressen och övriga allmänna intressen, så som infrastruktursatsningar och andra mellan-kommunala frågor.

Översiktsplanen har en planeringshorisont på ungefär 10 år och en utblick på 20-30 år. Eftersom översiktsplanen endast är vägledande måste den följas upp med en mer detaljerad och juridiskt bindande reglering för användning av mark- och vattenområden. Detta sker genom detaljplaner och i en del fall områdesbestämmelser eller direkt i bygglov.

Plan- och bygglagen (PBL):

- Kap 3 § 2 Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
- Kap 3 § 27 Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandattiden pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 5 §.

Plan- och bygglagen (PBL):

- 3 kap. 5 § Av översiktsplanen ska framgå
 1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
 2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
 3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer,
 4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
 5. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, och
 6. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

Vad är en aktualitetsprövning?

Översiktsplanering är en process där nya frågeställningar kontinuerligt måste hanteras och underlag aktualiseras som stöd för politiska beslut och i dialog med andra myndigheter.

Kommunfullmäktige ska därför vid minst ett tillfälle varje mandatperiod besluta om översiktsplanens aktualitet enligt plan- och bygglagen 3 kap. 27§. Aktualitetsprövningen ska göras utifrån plan- och bygglagens krav i 3 kap. 5 § på vad som ska framgå av översiktsplanen och visa i vilken utsträckning som översiktsplanens intentioner fortfarande är aktuella avseende kommunens uppfattning i markanvändningsfrågorna eller om planen behöver göras om, helt eller delvis.

Översiktsplanens innehåll ändras inte av beslutet om dess aktualitet. Om hela eller delar av översiktsplanen är bedöms som inaktuella ska kommunfullmäktige fatta beslut om att översiktsplanen ska revideras i motsvarande delar eller ersättas med en ny.

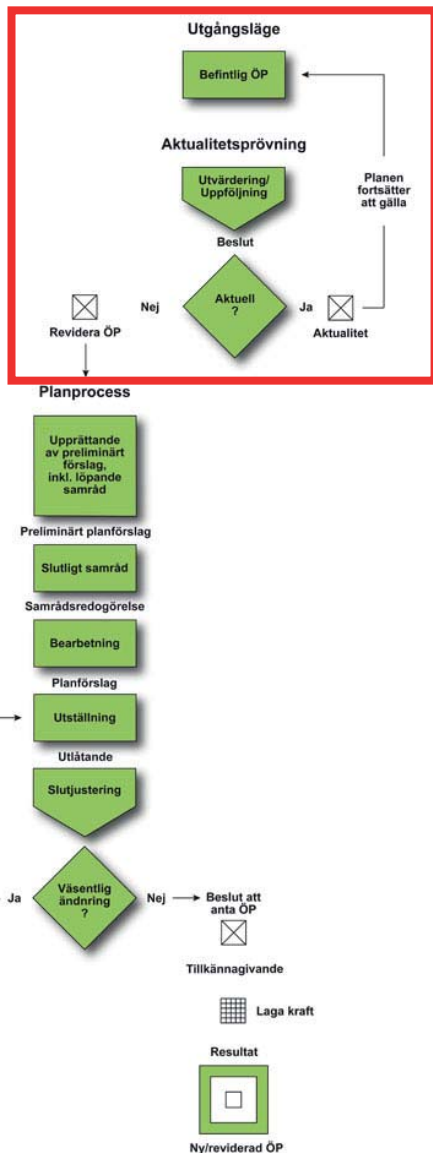
För att ändra innehållet i en översiktsplan, helt eller delvis, krävs ett översiktsplanearbete i enlighet med i plan- och bygglagens tredje kapitel. Den senast antagna översiktsplanen gäller dock fram tills dess att en ny arbetats fram, antagits och dess beslut vunnit laga kraft. Översiktsplanen gäller som vägledning och beslutsunderlag tills dess att en ny översiktsplan har antagits

Vad ska vara aktuellt?

Vad som ska vara aktuellt i översiktsplanen regleras i 3 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), och är i korthet:

- grunddragen i mark- och vattenanvändningen,
- hur riksintressen och miljö kvalitetsnormer ska tillgodoses,
- samordning med nationella och regionala planer mål och program för hållbar utveckling,
- långsiktig bostadsförsörjning
- områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

I aktualitetsprövningen ska även eventuella fördjupningar och tillägg till översiktsplanen ingå.

Processchema översiktsplan.
Aktualitetsprövningen markerad
med röd linje. Källa: Boverket.se

Majoritetens förslag till budget, som antogs av kommunfullmäktige i november 2017, innehåller uppdrag om en ny översiktsplan.

Plan- och bygglagen (PBL):

- Kap 3 § 28 Länsstyrelsen ska minst en gång under den mandattid som avses i 27 § redovisa sina synpunkter i fråga om sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Synpunkterna ska redovisas i en sammanfattande redogörelse till kommunen. Av redogörelsen ska det framgå hur synpunkterna förhåller sig till översiktsplanen.

BEDÖMNING AV AKTUALITET

Budget 2018

Kommunfullmäktige beslutade 2017-11-13 § 193 att anta Alliansens förslag till budget "Budget 2018 för Härryda kommun Med plan för 2019-2020". I budgeten ges uppdrag: "Ny översiktsplan för Härryda kommun", där förvaltningen får i uppdrag att förbereda för en uppstart kring arbete med ny översiktsplan för Härryda kommun i början av 2019.

Skälen till att arbetet med förberedelser inför en ny översiktsplan ska påbörjas anges som att det under aktualitetsprövningen av ÖP2012 framkommit flera delar som fått majoriteten att reflektera över nuvarande översiktsplans utformning. I flera delar anses den inte längre som aktuell och i andra delar anses den inte som tillräckligt omfattande för att möta den utveckling och byggnationstakt som kommunen nu har.

Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse

I samband med införandet av den nya plan- och bygglagen (2010:900) den 2 maj 2011 fick Länsstyrelsen en tydligare roll i aktualitetsprövningen av kommunernas översiktsplaner. Enligt plan- och bygglagen ska länsstyrelsen lämna en sammanfattande redogörelse till kommunen minst en gång per mandatperiod. Redogörelsen ska redovisa dels de statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet, samt länsstyrelsens synpunkter på dessa.

I september 2016 lämnade länsstyrelsen på Härryda kommuns begäran in en sammanfattande redogörelse för ÖP2012 till Härryda kommun. Redogörelsen var utformad som att kommunen redan beslutat att upprätta en ny översiktsplan. Efter dialog med länsstyrelsen lämnades en kompletterande sammanfattande redogörelse i mars 2017. I denna redogörelse tydliggörs länsstyrelsens bedömning av dess syn på aktualiteten av ÖP2012. Nedan sammanfattas länsstyrelsens synpunkter.

Riksintressen

Verksamheten vid Landvetter flygplats fick en ny miljödom under 2016. Länsstyrelsen anger att konsekvenserna av denna dom behöver analyseras och påverka planeringen gällande exempelvis skyddsavstånd. Enligt uppgifter från Trafikverket pågår nu ett arbete med bullerinfluensområdet. Länsstyrelsen bedömer det som tillräckligt att kommunen avvaktar resultaten, och inarbetar detta i fördjupad översiktsplan för Landvetter södra samt i detaljplaner.*

* Trafikverkets arbete färdigställdes i juni 2017. Arbetet har gett en precisering av riksintresset. Yttandet från länsstyrelsen gavs innan arbetet färdigställs.

Mellankommunala frågor

Hur transporter ska ske på väg och järnväg genom kommunen är en mellankommunal fråga, vilket med fördel kan hanteras i en trafikstrategi som behandlar målpunkter, kapacitet, framtida behov med mera för de olika trafikslagen.

Länsstyrelsens rekommendation

- Länsstyrelsen rekommenderar att en kommunövergripande strategi för transporter och mobilitet tas fram som del av eller kopplad till översiktsplanen. En trafikstrategi kan fungera som en överenskommelse om trafikfrågorna mellan stat och kommun. Om dessa frågor inte hanteras på kommunövergripande nivå, får de lösas i varje enskild detaljplan.

Miljökvalitetsnormer

Vattendelegationen beslutade i slutet av december 2016 om nya förvaltningsplaner, åtgärdsprogram och fastställande av nya miljökvalitetsnormer för vatten. Klassningarna är baserade på fler parametrar än tidigare, bland annat fysisk påverkan och morfologi, vilket kan medföra ändrad status på flera vattenförekomster, speciellt i exploaterade områden. Förändringarna kan alltså påverka byggande exempelvis i strandnära lägen. Detta betyder att översiktsplanen blir ett än viktigare verktyg för att nå miljökvalitetsnormer för vatten, då ett strategiskt förhållningssätt genom översiktsplanen förenklar arbetet med kommande detaljplaner.

Länsstyrelsens rekommendationer

- Att kommunen ser över skälen till statusklassningar för kommunens vattenförekomster och om förändringar skett för dessa. Efter att denna analys gjorts kan kommunen bedöma huruvida mark- och vattenanvändningen i ÖP2012 påverkats. Länsstyrelsen är av uppfattningen att översiktsplanen ska uppdateras om MKN-vatten kan påverkas av planer för förändrad markanvändning.
- Att avloppsförsörjningsplanen ses över som underlag för detaljplanering och löpande VA-försörjning. Länsstyrelsen rekommenderar även att översiktsplanen arbetas om, om översynen av avloppsförsörjningsplanen och MKN vatten visar att det är motiverat enligt ovan.

Länsstyrelsen anser att ÖP2012 inte är aktuell i följande frågor:

- miljökvalitetsnormer för vatten
- översvämnings- och stabilitetsrisk
- förorenad mark

Hälsa och säkerhet

En översvämningskartering utmed Mölndalsån gjordes 2013. Myndigheten för Samhällsberedskap (MSB) utförde 2013 en översiktlig stabilitetskartering av Hälaryda kommun.

ÖP 2012 anger att problemet med förorenade områden borde vara av begränsad karaktär i Hälaryda kommun. I Länsstyrelsens granskningsyttrande 2012-02-15, rev 2012-11-22 framhålls att det är angeläget att kommunen uttrycker en strategi och rekommendationer för hur förorenade områden fortsatt ska hanteras vid nyexploatering och förvaltning. Dessa synpunkter kvarstår.

Länsstyrelsens rekommendationer

- Länsstyrelsen bedömer att det utifrån frågorna ovan är motiverat att arbeta om ÖP2012, om en genomgång av karteringarna visar att risker finns i områden där kommunen planerar att ändra markanvändningen. Länsstyrelsen befarar annars att ÖP 2012 kan ge fel vägledning.
- Länsstyrelsen anser att översiktsplanen bör arbetas om genom att de områden som misstänks vara förorenade och där kommunen planerar för ändrad markanvändning, pekas ut på karta och beskrivs.

Länsstyrelsens samlade rekommendationer

Länsstyrelsens samlade bedömning av ÖP 2012:s aktualitet är att planen är relativt ny, men att det ändå är motiverat att omarbeta planen i vissa delar beroende på vad nya planeringsunderlag och förutsättningar visar.

De aktuella delarna för omarbetning av ÖP2012 är:

- Miljökvalitetsnormer för vatten
- Översvämnings- och stabilitetsrisker
- Förorenad mark

Länsstyrelsen anser även att kommunen i översiktsplane-sammanhang behandla:

- Trafikstrategi
- Relevanta regionala tilläggsmål för miljö
- Bullerinfluensområde för Landvetter flygplats (FÖP Landvetter södra)
- Skyddade arter och eventuellt nya skyddade naturområden (FÖP Landvetter södra)

Sektorn för samhällsbyggnads bedömning

Grunddragen i mark- och vattenanvändningen samt hur den bebyggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,

I Budget 2018 ges förvaltningen i uppdrag att förbereda för en uppstart kring arbete med ny översiktsplan för Härryda kommun i början av 2019 med hänvisning till att nuvarande översiktsplans utformning och omfattning inte bedöms möta den utveckling och byggnationstakt som kommunen nu har, *se Budget 2018.*

Kommunstyrelsen beslutade vidare 2017-05-29 § 181 att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram principer för förhandsbesked. Uppdraget syftar till att komplettera översiktsplanens rekommendationer med principer för förhandsbesked så att bebyggelse under vissa förutsättningar ska kunna släppas fram via förhandsbesked följt av bygglov, utan att en detaljplan behöver tas fram. Målet med principerna är att möjliggöra en större mängd bostadsbyggnation i mindre skala utan detaljplan, vilket det i ÖP2012 endast finns begränsade möjligheter för.

Bedömning

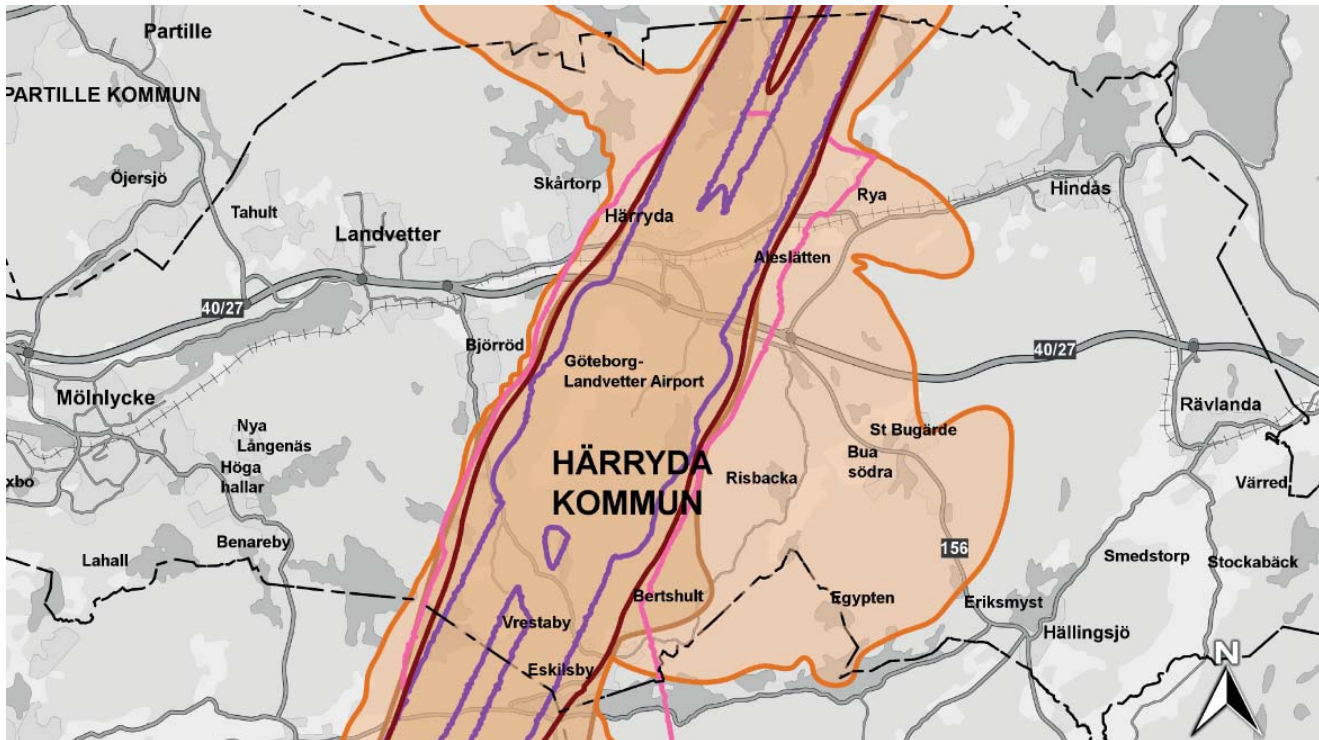
- Sektorn gör bedömningen att det är lämpligt att omarbeta översiktsplanen i dess helhet så att översiktsplanen motsvarar den politiska visionen för grunddragen i mark- och vattenanvändningen.

Långsiktig bostadsförsörjning

En del i långtidsplaneringen för Härryda kommun är att varje år upprätta bostadsförsörjningsprogram och lokalresursplan för den kommunala verksamheten (LRP). Grunden för bostadsförsörjningsprogrammet och lokalresursplanen är bland annat fastställd budget/plan (budget är ettårsbudget och plan är för fyra år) inklusive verksamhetsplan och befolkningsprognos. Kommunfullmäktige fastställer samtliga styrdokument som ingår i långtidsplaneringen (bostadsförsörjningsprogram, lokalresursplan, budget/plan inklusive verksamhetsplan) vid sammanträdet i november varje år.

Bedömning

- Sektorn gör bedömningen att den långsiktiga bostadsförsörjningen kan tillgodoses enligt antagna dokument. Om ställningstaganden angående grunddragen i mark- och vattenanvändningen ändras, se Grunddrag för mark- och vattenanvändning, kan dock långsiktigheten av bostadsförsörjningen påverkas.

Kartan visar nya riktklinjer för buller i rosa, lila och mörkt brunt. Tidigare riktklinjer i ljusbrunt och orange.

Rikshintressen

Den 1 juni 2015 trädde "Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader" i kraft. De bestämmelser om riktvärden som anges i förordningen påverkar influensområdet för flygbuller för Landvetter flygplats och Trafikverket har gjort nya beräkningar av bullernivåerna. De nya beräkningarna ligger till grund för *Precisering av rikshintresse för Landvetter flygplats. Uppdatering av influensområde* för flygbuller, beslutad av Trafikverket 2017-06-12.

Bedömning

- Sektorn gör bedömningen att preciseringen av rikshintresset förändrar möjligheterna för byggnation av bostäder i områdena kring flygplatsen. Förändringen bedöms vara av sådan omfattning att det är lämpligt att omarbete ÖP2012 i denna fråga.

Miljökvalitetsnormer

Nya miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten har fastställts sedan antagandet av ÖP2012. Klassningarna har baserats på fler parametrar, bland annat fysisk påverkan och morfologi, vilket har medfört ändrat status på flera vattenförekomster, speciellt i exploaterade områden.

Bedömning

- Sektorn gör bedömningen att ställningstagandet avseende omvandlingsområden kan ha ändrats, se Grunddragen i mark- och vattenanvändningen. En översyn av avloppsförsörjningsplanen med avseende till de nya miljökvalitetsnormerna kan vara lämpligt underlag till en omarbetning av översiktsplanen.

Bostäder i ett av de i ÖP2012 utpekade omvandlingsområdena söder om Mölnlycke.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsregler i kraft som bland annat innebär att efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen. Mot bakgrund av de nya strandskyddsreglerna gjorde Länsstyrelsen en översyn över kommunens strandskydd. Länsstyrelsen beslutade 2017-01-12 med stöd av 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808) om nya utvidgade strandskydd för sjöar och vattendrag i Härryda kommun. I beslutet upphävdes även vissa delar av det generella strandskyddsområdet, där strandskyddet har förlorat sin betydelse på grund av befintliga exploateringar.

Vid framtagandet av ÖP2012 gjordes ställningstagandet att kommunen inte har några landsbygdsområden varför några sådana inte pekats ut.

Bedömning

- Sektorn gör bedömningen att ställnings-tagandet angående landsbygdsutveckling i strandnära lägen kan ha ändrats, se Grunddrag i mark- och vattenanvändning.

Samordning med nationella och regionala planer mål och program för hållbar utveckling

Sedan antagandet av ÖP2012 har det tillkommit både miljömål exempelvis i form av Agenda 2030 och de globala miljömålen och regionala miljömål för Västra Götalands län. I Budget 2018 gavs förvaltningen i uppdrag att ta fram en strategisk plan för hur kommunen ska arbeta med Globala målen och Agenda 2030

Bedömning

- Sektorn gör bedömningen att resultatet av förvaltningens arbete med Agenda 2030 bör införlivas i översiktsplanen.

Samlad bedömning

Sektorn för samhällsbyggnad gör med anledning av beslut om Budget 2018 bedömningen att översiktsplanen inte motsvarar den långsiktiga politiska vision som krävs för att den ska kunna utgöra ett aktuellt beslutsunderlag. Sektorn anser därför att det är lämpligt att arbeta om översiktsplanen i dess helhet.

Vid en omarbetning av översiktsplanen anser sektorn att miljökvalitetsnormer för vatten, översvämnings- och stabilitetsrisker och förorenad mark behöver tas med enligt länsstyrelsens krav i den sammanfattande redogörelsen. Det är även lämpligt att i översiktsplanesammanhanget arbeta med länsstyrelsens övriga rekommendationer; trafikstrategi, regionala tilläggs mål för miljö, bullerinfluensområde för Landvetter flygplats samt skyddade arter och nya skyddade naturområden.

BILAGOR

- Utdrag ur Budget 2018 - Ny översiktsplan för Härryda kommun
- Länsstyrelsens kompletterande sammanfattande redogörelse, mars 2017
- Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse, september 2016

Uppdrag: Ny översiktsplan för Härryda Kommun

Härryda kommuns nuvarande detaljplan antogs 2012. Sedan dess har arbetet med en aktualitetsprövning av översiktsplanen startats upp och pågår för tillfället. Översiktsplanen är kommunens möjlighet att på lång sikt kunna göra ett strategiskt ställningstagande kring hur kommunen ska utvecklas.

Under arbetet med en aktualitetsprövning har det framkommit flera delar som fått majoriteten att reflektera över nuvarande översiktsplans utformning. I flera delar är den inte längre aktuell och i andra delar är den inte tillräckligt omfattande för att möta den utveckling och byggnationstakt som kommunen nu har.

Majoriteten finner det därför av största vikt att förvaltningen nu förbereder för att en uppstart av arbete med ny översiktsplan kan börja i samband med inledningen av kommande mandatperiod. Anledningen till detta är att arbetet långsiktigt ska kunna flyta på utan att avbrytas av att nya politiker kommer in med anledning av valet.

Uppdrag:

Förvaltningen får i uppdrag att förbereda för en uppstart kring arbete med ny översiktsplan för Härryda Kommun i början av 2019.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten

Elisabet Ebeling

Planhandläggare

010-224 44 83

070-335 93 15

Elisabet.Ebeling

@lansstyrelsen.se

KOMPLETTERANDE

YTTRANDE

2017-03-15

Sida

1(8)

Diariennr 401-22203-

2016

Härryda kommun

maria.lejdebroy@harryda.se

Komplettering till sammanfattande redogörelse Härryda kommun

Om ärendet

Härryda kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan för Härryda kommun ÖP 2012) antogs 18 juni 2012.

Härryda kommun har 2016-06-14, enligt plan- och bygglagen 3 kap § 28, skrivit en begäran om en sammanfattande redogörelse för sin aktualitetsprövning av ÖP 2012. Länsstyrelsen lämnade 2016-09-22 en kommunspecifik sammanfattande redogörelse.

Härryda kommun har därefter bett om förtydligande av länsstyrelsens samlade bedömning av ÖP 2012:s aktualitet. Detta är en komplettering till Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse 2016-09-22, för att förtydliga hur synpunkterna som framfördes i sammanfattande redogörelse förhåller sig till nu gällande översiktsplan. Sedan Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse 2016-09-22 har Härryda kommun påbörjat arbetet med en Fördjupad översiktsplan för området Södra Landvetter, vilket också det föranleder denna komplettering.

Vid aktualitetsprövningen prövar kommunfullmäktige om översiktsplanen fortfarande är aktuell, eller om hela översiktsplanen eller delar av den ska göras om.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning av ÖP 2012:s aktualitet är att planen är relativt ny, men att det ändå är motiverat att omarbeta planen i vissa delar beroende på vad nya planeringsunderlag och förutsättningar visar. De aktuella delarna är:

- Miljökvalitetsnormer för vatten, om en analys av förändringarna av statusklassningar och normer visar en påverkan på planerad förändrad markanvändning. Detta kopplar också till översyn av avloppsför-
sörjningsplanen.

- Översvämnings- och stabilitetsrisker, om en analys av nya underlag visar på påverkan på planerad förändrad markanvändning.
- Förorenad mark, om planerad förändrad markanvändning föreslås i berörda områden.

Kommunen behöver ta fram en Trafikstrategi som en del av eller kopplad till ÖP, på grund av fortsatt ökad belastning.

Kommunen behöver också arbeta in relevanta regionala tilläggs mål till de regionala miljö kvalitets miljömålen i översiktsplanen, alternativt inarbeta dessa i annat lämpligt måldokument som knyts till ÖP.

Delar som kommunen kan välja att arbeta in i Fördjupad översiktsplan för Södra Landvetter är:

- Bullerinfluensområde för Landvetter flygplats, under framtagande av Trafikverket.
- Skyddade arter och eventuellt nya skyddade naturområden.

I övriga delar bör översiktsplanen även fortsättningsvis kunna utgöra stöd för planläggning och tillståndsgivning.

Generellt kan kommunen välja att lösa frågorna på ett samlat sätt i översiktsplanen. Alternativet är att översiktsplanen inte blir vägledande i dessa delar och att frågorna får hanteras i varje kommande detaljplan. I sin aktualitetsprövning kan kommunen beskriva sina strategier i dessa frågor samt motiven till dessa.

Om kommunen väljer att delvis arbeta om planen, finns möjligheten att göra detta genom fördjupningar och/eller tematiska tillägg.

Om kommunen väljer att arbeta om hela eller delar av planen, hänvisar Länsstyrelsen också till Sammanfattande redogörelse 2016-09-22 i de aktuella frågorna.

Kommunen har påbörjat arbete med fördjupad översiktsplan för Södra Landvetter. Förutom länsstyrelsens granskningsyttrande över ÖP 2012, är också Sammanfattande redogörelse 2016-09-22 ett bra underlag för den fördjupade översiktsplanen.

Genomgång av översiktsplanens olika delar

De synpunkter som Länsstyrelsen vill lyfta fram som av störst betydelse för kommunens beslut, och hur dessa synpunkter förhåller sig till översiktsplanen, beskrivs nedan.

Mellankommunala frågor

Infrastruktur och transporter och konsekvenserna av dessa lokalt och regionalt är en av de viktigaste markanvändningsfrågorna i Härryda kommun. En fortsatt kraftig expansion av kommunens befolkning kan leda till ökad belastning på väg 40, vilket också är en mellankommunal fråga. Den planerade Götalandsbanan kommer att vara ett påtagligt inslag i stora delar av befolkningstäta delen av kommunen. Järnvägen kommer, beroende på utformning, att utgöra en barriär med olika grad av påverkan på rörelsemönster, trygghet, säkerhet och hälsa.

Trafikfrågorna har aktualiserats än mer de senaste åren och kommunikationer är en avgörande faktor för regional tillväxt. Målsättningar avseende hållbart resande måste realiseras både utifrån trängsel och klimataspekter. Utöver den regionala samverkan kring dessa frågor är det av stor vikt att frågorna får utrymme i den storstadsnära kommunala planeringen för att skapa långsiktigt förbättrade förutsättningar för ett ökat hållbart resande.

Hur transporter ska ske på befintlig och planerad väg och järnväg, liksom barriäreffekter och olika gruppers mobilitet och tillgänglighet, kan med fördel hanteras på kommunövergripande nivå, tex i en trafikstrategi. *Länsstyrelsen rekommenderar att en kommunövergripande strategi för transporter och mobilitet tas fram som del av eller kopplad till översiktsplanen. En Trafikstrategi kan fungera som en överenskommelse om trafikfrågorna mellan stat och kommun. Om dessa frågor inte hanteras på kommunövergripande nivå, får de lösas i varje enskild detaljplan.*

Om kommunen beslutar att ta fram en trafikstrategi kan följande vara ett stöd: Trafikverket tog 2015-09-07 fram ett PM om när en trafikutredning kan behövas i samband med framtagande av detaljplaner. Även i ÖP-sammanhang behöver trafikalstring och påverkan på trafiken beaktas. Trafikverket vill upplysa om att det trafikalstringsverktyg som PM:et hänvisar till ibland visar orimligt låga trafiksiffror. Verktöget finns på Trafikverkets hemsida.

Riksintressen

Verksamheten vid Landvetter flygplats har fått en ny miljödom under 2016. Konsekvenserna av denna dom behöver analyseras och påverka planeringen gällande exempelvis skyddsavstånd. Enligt uppgifter från Trafikverket pågår nu ett arbete med bullerinfluensområdet. *Länsstyrelsen bedömer det som tillräckligt att kommunen avvaktar resultaten, och inarbetar detta i fördjupad översiktsplan för Södra Landvetter samt i detaljplaner.*

Försvarmakten vill upplysa om att den definition av höga objekt som anges i ÖP 2012 är inaktuell. Den definition som Försvarmakten använder idag är att inom sammanhållen bebyggelse är alla objekt högre än 45m över mark, och utanför sammanhållen bebyggelse som är över 20 m över mark höga objekt, och ska remitteras till Försvarmakten. *Länsstyrelsen bedömer*

att en omarbetning av översiktsplanen inte är nödvändig utifrån denna information, men att det är en viktig upplysning till kommunen.

Miljökvalitetsnormer

Vattendelegationen har i slutet av december 2016 beslutat om nya förvaltningsplaner, åtgärdsprogram och fastställande av nya miljökvalitetsnormer för vatten¹. Kommunen kan ta del av informationen gällande vattenförekomsters nya klassning i <https://viss.lansstyrelsen.se>. Där beskrivs de olika vattenförekomsternas klassningar, ofta i detalj och med rekommendationer om åtgärder för att uppnå normen för vattenförekomsten inom den tidsperiod som satts. Det har kommit en ny skrift angående miljökvalitetsnormer, *Verktyg för bättre vatten, miljökvalitetsnormer -bakgrund, utformning och användning*, där klassningen mer ingående beskrivs. Skriften finns digitalt på vattenmyndigheternas hemsida.

Klassningarna är baserade på fler parametrar än tidigare, bland annat fysisk påverkan och morfologi, vilket kan medföra ändrad status på flera vattenförekomster, speciellt i exploaterade områden. Förändringarna kan alltså påverka byggande exempelvis i strandnära lägen. Detta betyder att översiktsplanen blir ett än viktigare verktyg för att nå MKN vatten, då ett strategiskt förhållningssätt genom översiktsplanen förenklar arbetet med kommande detaljplaner. Man kan i tidigt stadie utesluta projekt som påverkar statusen negativt eller motverkar uppnåendet av MKN, alternativt att projektet ändras så att vattenförekomsten inte påverkas negativt och att projektet möjliggörs.

Länsstyrelsen vill också påminna om att översiktsplanen lyfts fram som ett centralt verktyg för att nå MKN vatten i åtgärd 6 i Vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram 2016-2021: ”Kommunerna ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samråd med länsstyrelserna. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.” Se mer information här <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/publikationer/vasterhavet/beslutsdokument/Pages/forvaltningsplan-vasterhavet-2016-2021.aspx>

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av detta att kommunen först bör se över skälen till statusklassningar för kommunens vattenförekomster och om förändringar skett. Troligen berörs exploaterade områden som Mölnlycke och Landvetter. Efter att denna analys gjorts kan kommunen bedöma

¹ Miljökvalitetsnormer är ett styrinstrument inom vattenförvaltningen. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Innan en miljökvalitetsnorm fastställs måste vattnets nuvarande status undersökas och klassificeras. Mer information om miljökvalitetsnormer för vatten finns här: <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/om-vattenmyndigheterna/vattenforvaltningens-arbetscykel/miljokvalitetsnormer/Pages/default.aspx>

huruvida rekommendationerna för markanvändningen i gällande ÖP bör uppdateras. Länsstyrelsen är av uppfattningen att ÖP ska uppdateras om MKN vatten kan påverkas av planer för förändrad markanvändning. Statusklassningen och MKN bör också, om en omarbetning av ÖP sker, redovisas geografiskt på karta.

Kommunen kan redovisa sin strategi för att hantera MKN vatten i planeringen i sin aktualitetsprövning, med motivering till varför man ser att vald strategi är lämplig.

Avloppsförsörjningsplan

Avloppsförsörjningsplanen, som är ett underlag för gällande ÖP, har tagit in statusklassningar i bedömningen av vattenförekomstens skyddsbehov, vilket är positivt. Länsstyrelsen har dock uppmärksammat en brist i de antaganden som planen baseras på. Som neutralt skyddsbehov (0) har statusklassningen Måttlig valts (s 60). Neutralt skyddsbehov bör istället föreligga i de vattenförekomster där statusklassningen överensstämmer med den beslutade MKN för vattenförekomsten. Om inget undantag beslutats för förekomsten så är målet för vattenförvaltningen, och därmed MKN, God ekologisk status. Nuvarande metod medför att skyddsbehovet underskattas och att rekommendationerna till gällande ÖP därigenom blir missvisande. Behövliga åtgärder i vattenförekomsten riskerar att inte komma till stånd vilket försenar eller motverkar uppnåendet av MKN. Detta är nu särskilt aktuellt att se över genom de nya statusklassningarna och miljökvalitetsnormerna. En översyn kan innebära att andra områden, och kanske fler områden, ska prioriteras.

Länsstyrelsen rekommenderar att avloppsförsörjningsplanen ses över som underlag för detaljplanering och löpande VA-försörjning. Länsstyrelsen rekommenderar utöver det att översiktsplanen arbetas om, om översynen av avloppsförsörjningsplanen och MKN vatten visar att det är motiverat enligt ovan.

Upplysningar

Den 1 juli i 2015 meddelade EU-domstolen dom i ett mål om hur miljömålen (MKN i Sverige) enligt ramdirektivet för vatten ska tolkas och tillämpas i tillståndsärenden. Troligen blir kraven större på underlag och MKB i samband med planärenden enligt PBL.

Länsstyrelsen planerar att genomföra utbildningar om hantering av miljökvalitetsnormer för vatten för kommuner, troligen under hösten 2017-våren 2018.

Länsstyrelsen har inlett arbetet med regionala vattenförsörjningsplaner, vilka blir strategiska planer kring dricksvattenförsörjning. Detta berör inte översiktsplaneringen i nuläget men blir ett viktigt underlag för översiktsplaneringen på längre sikt.

Hälsa och säkerhet

En ny översvämningskartering utmed Mölndalsån gjordes 2013. MSB utförde 2013 en översiktlig stabilitetskartering av Härryda kommun.

Länsstyrelsen bedömer att det utifrån frågorna ovan är motiverat att arbeta om ÖP 2012, om en genomgång av karteringarna visar att risker finns i områden där kommunen planerar att ändra markanvändningen. Länsstyrelsen befarar annars att ÖP 2012 kan ge fel vägledning.

ÖP 2012 anger att problemet med förorenade områden borde vara av begränsad karaktär i Härryda kommun. I Länsstyrelsens granskningsyttrande 2012-02-15, rev 2012-11-22 framhölls att det är angeläget att kommunen uttrycker en strategi och rekommendationer för hur förorenade områden fortsatt ska hanteras vid nyexploatering och förvaltning. Dessa synpunkter kvarstår.

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen bör arbetas om genom att de områden som misstänks vara förorenade och där kommunen planerar för ändrad markanvändning, pekas ut på karta och beskrivs.

Övriga allmänna intressen

En revidering av lagstiftning gällande kulturmiljö har skett sedan 2012.

Naturreservat har tillkommit och utökats sedan 2012, liksom att biotopskyddsområdet tillkommit. Ytterligare skogsområden kan ha skyddats och nya områden med höga naturvärden identifierats.

Kommunen bör beskriva vilka skyddade arter som berörs av kommunens planerade tätortsutveckling på ett sätt som riskerar att påverka arternas gynnsamma bevarandestatus negativt. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen, så långt det är möjligt för att underlätta kommande steg i planeringsprocessen, anger vilken hänsyn som krävs för att skyddade arters bevarandestatus inte ska försämrats av tätortsutvecklingen, även på längre sikt.

Länsstyrelsen rekommenderar att frågorna ovan inarbetas i Fördjupad översiktsplan för Södra Landvetter.

Övrigt

I september 2015 beslutades om 50 nya regionala tilläggs mål till de nationella miljö kvalitets målen. Plan- och bygglagens 3 kap 5§ anges att kommunen ska ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

Länsstyrelsen bedömer därför att det utifrån de nya regionala tilläggs målen är motiverat att arbeta om ÖP 2012. Alternativt kan de regionala tilläggs målen inarbetas i annat lämpligt kommunalt måldokument som knyts till översiktsplanen, för att kunna tillämpas i kommande planskeden.

Formalia kring ställningstagandet till översiktsplanens aktualitet

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att ställningstagandet begränsas till frågan om översiktsplanens aktualitet i förhållande till de krav som ställs i 3 kap. 5 § PBL. Det vill säga i vilken utsträckning planens intentioner fortfarande är aktuella med hänsyn till nya förutsättningar.

Innehållet i planen kan inte ändras genom beslutet. Kommunfullmäktiges ställningstagande innebär således ingen revidering av översiktsplanen eller delar av den. Om fullmäktige finner att översiktsplanen är inaktuell, är det naturligt att kommunen tar ställning till att inleda en översyn av planen, eller delar av den.

Uttalanden från kommunfullmäktige och Länsstyrelsen i samband med aktualitetsprövningen är ändå av betydelse. Dessa kan vara värdefulla i samband med den kontinuerliga översiktsplaneringen som sker i kommunen. Det kan vara värdefullt att som beslutsunderlag ställa samman dem i en separat handling som hålls tillgänglig tillsammans med den gällande översiktsplanen.

Efter det att aktualitetsprövningen är genomförd ska kommunfullmäktiges beslut enligt 2 kap. 7 § plan- och byggförordningen (2011:338) skickas till Boverket, Länsstyrelsen och de berörda kommuner och regionplaneorgan och kommunala organ i övrigt som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering.

Beredning

Detta beslut har fattats av Andreas Lidholm efter föredragning av planhandläggare Elisabet Ebeling.

Andreas Lidholm

Elisabet Ebeling

Kopia till:

Försvarmakten, Martin Eliasson
Statens Geotekniska Institut, Maria Kristensson
Skogsstyrelsen, Lena Sandell
Swedavia AB, Thomas Helin
Trafikverket, Ulf Rosenqvist

Länsstyrelsen/

Enheten för samhällsskydd och beredskap, Bodil Samuelsson
Miljöskyddavdelningen, Lotta Sahlin Skoog
Kulturmiljöenheten, Andreas Morner Åhman
Landsbygdsavdelningen, Stefan Gustafsson
Naturavdelningen, Martin Goblirsch
Samhällsbyggnadsenheten, Karin Slättberg
Vattenavdelningen, Ulf Juto

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Elisabet Ebeling
Planhandläggare
010-224 44 83
070-335 93 15
Elisabet.Ebeling
@lansstyrelsen.se

YTTRANDE
2016-09-22

Diarienummer
401-22203-2016

Sida
1(20)

Härryda kommun

maria.lejdebro@harryda.se

Sammanfattande redogörelse Härryda kommun

Om ärendet

Enligt 3 kap 27 § i plan- och bygglagen (PBL, 2010:900) ska kommunfullmäktige minst en gång under mandattiden ta ställning till om översiktsplanen är aktuell. Länsstyrelsen ska enligt 28 § i en sammanfattande redogörelse redovisa synpunkter i fråga om sådana statliga och mellankommunala intressen, som kan vara av betydelse för kommunens beslut samt ange hur synpunkterna enligt länsstyrelsens mening förhåller sig till översiktsplanen. Länsstyrelsen ska också lämna en sådan redogörelse på eget initiativ minst en gång per mandatperiod. Liksom tidigare ska länsstyrelsen lämna en sådan redogörelse också när kommunen begär det. Kommunen har 2016-06-14, enligt plan- och bygglagen 3 kap § 28, skrivit en begäran om en sådan redogörelse.

Härryda kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan för Härryda kommun ÖP 2012) antogs 18 juni 2012.

Länsstyrelsen lämnade granskningsyttrande på ÖP 2012 2012-02-15, reviderat 2012-11-22.

Länsstyrelsen vill först och främst hänvisa till den nyreviderade *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län, Översiktsplanens aktualitet och planeringsunderlag*.¹ Den beskriver övergripande och aktuella frågor om översiktsplaneringens innehåll, gemensamt för länets kommuner.

Frågor som länsstyrelsen särskilt ska uppmärksamma i översiktsplanen är mellankommunala frågor, riksintressen, miljökvalitetsnormer, hälsa och säkerhet (miljö- och riskfaktorer) samt strandskydd. Förutom detta finns övriga allmänna intressen som ska beaktas i översiktsplaneringen. Rubrikerna i detta yttrande följer denna ordning vilket också stämmer med dispositionen av *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län*.

¹ PM 2013-11-27, senast reviderad 2016-08-23. Bifogas yttrandet.

Sammanfattning

De frågor som Länsstyrelsen vill lyfta fram som de mest centrala att hantera i kommande översiktsplan sammanfattas nedan.

Mellankommunala frågor:

- Det är centralt att i översiktsplanen tydliggöra vilka frågor Härryda kommun själva har rådighet över.
- GR tillsammans med kommunerna utmed Götalandsbanan kommer under hösten 2016 att starta ett utredningsarbete kring samhällsnyttorna utmed sträckan ur ett regionalt perspektiv. Detta berör Härryda kommuns arbete med Södra Landvetter.
- Hur transporter ska ske på väg och järnväg genom kommunen kan med fördel hanteras i en trafikstrategi.

Riksintressen:

- Risk för konflikt med riksintresse för naturvård och riksintresse för kulturmiljövård kan föreligga för utvecklingsområde Rävlanda.
- Riksintresset FO 27 Lygnern och Storåns dalgång är ett av 15 riksintressen som Naturvårdsverket reviderat 2016.
- Trafikverket har för avsikt att under hösten 2016 påbörja en revidering av bullerinfluensområdet kring Landvetter flygplats. Verksamheten vid Landvetter flygplats har fått en ny miljödom under 2016.
- Arbete pågår med järnvägsplan och miljökonsekvensbeskrivning samt systemhandling för höghastighetsjärnväg Göteborg-Borås genom Härryda kommun, samt lokaliseringsutredningar. På ett antal punkter skiljer sig eller har planerna fördjupats sedan ÖP 2012.
- En utbyggnad av Södra Landvetter och Airport City kan leda till ökad belastning på väg 40. I kommande översiktsplan behöver tydliggöras hur påtaglig skada på vägens funktion kan undvikas.

Miljökvalitetsnormer:

- Översiktsplanen behöver jämfört med ÖP 2012 uppdateras med aktuell statusklassning och MKN för berörda vattenförekomster.
- Den 1 juli i 2015 meddelade EU-domstolen dom i ett mål om hur miljömålen (MKN i Sverige) enligt ramdirektivet för vatten ska tolkas och tillämpas i tillståndsärenden. Troligen blir kraven större på underlag och MKB i samband med planärenden enligt PBL.
- Det är viktigt att det finns en samverkan mellan översiktsplaneringen och arbetet med de åtgärdsprogram som finns för luft, till exempel Göteborgsregionens Åtgärdsprogram för kvävedioxid.

Hälsa och säkerhet:

- Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader trädde ikraft 2015-06-01.
- I samband med ny ÖP är det lämpligt att börja titta på skyfallsfrågan i ett förändrat klimat, exempelvis genom lågpunktskartering.
- Nya handlingsplan och checklista för klimatanpassning har tagits fram sedan ÖP 2012.

- En ny översvämningskartering utmed Mölndalsån gjordes 2013.
- Geotekniska riskfaktorer behöver beskrivas och behandlas mer utförligt än i ÖP 2012. MSB utförde 2013 en översiktlig stabilitetskartering av Härryda kommun, vilken bör inarbetas i översiktsplanen.

Strandskydd

- Länsstyrelsen beslutade 2014-12-01 om nya strandskyddsgränser för det utvidgade strandskyddet i Härryda kommun. Beslutet överklagades. Efter att regeringen upphävt Länsstyrelsens beslut på formella grunder (2016-06-09) har Länsstyrelsen 2016-07-15 fattat tillfälligt beslut om strandskydd för Härryda kommun.

Övriga allmänna intressen:

- Analysen av det sociala perspektivet i den nya översiktsplanen kan baseras på nationella mål och en utförligare social konsekvensanalys inkluderas i nästa översiktsplan.
- Hur framförallt de större orterna ska utvecklas på ett hållbart sätt är en av de viktigaste frågorna för kommunen de kommande åren, och kräver ett strategiskt angreppssätt.
- Det är viktigt att bostadsförsörjningsstrategin kopplas till översiktsplaneringen.
- Översiktsplanen bör klargöra och tydliggöra hur kulturmiljön ska tillvaratas och utvecklas. En revidering av lagstiftning gällande kulturmiljö har skett sedan 2012.
- Södra Landvetter, utbyggnadsområde på lång sikt, berör område som är klassade som stora opåverkade områden i ÖP 2012. Konsekvenser av detta måste analyseras närmare. Storskalig exploatering i direkt anslutning till känsliga områden är svårhanterbart.
- Naturreservat har tillkommit och utökats sedan 2012, liksom att biotopskyddsområdet tillkommit. Ytterligare skogsområden kan ha skyddats och nya områden med höga naturvärden identifierats.
- Länsstyrelserna har fått i uppdrag av regeringen att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. De ska till stora delar vara klara i oktober 2017.
- Det pågår ett arbete med ny nationell transportinfrastrukturplan för 2018-2029. Inom arbetet med regional plan pågår just nu systemanalys. Västra Götalandsregionen har tagit fram en regional cykelstrategi hösten 2015. Regionen vill därefter ta fram en cykelåtgärdsplan för perioden 2017-2020.

Övrigt:

- I september 2015 beslutades om 50 nya regionala tilläggsmål till de nationella miljö kvalitetsmålen.
- Länsstyrelsen ser gärna en dialog med Härryda kommun i de strategiska frågorna kring kommunens planer för Södra Landvetter, inför kommande översiktsplansamråd.

Kommunspecifik sammanfattande redogörelse Härryda kommun

Mellankommunala frågor

Det är centralt att i översiktsplanen tydliggöra vilka frågor Härryda kommun själva har rådighet över, och i vilka frågor kommunen behöver förhålla sig till andra aktörers planer i ett regionalt och nationellt perspektiv. Det behöver vara tydligt vad kommunen har för ansvar och mandat i de aktuella frågorna, samt i vilka frågor det finns samsyn och var det behövs ytterligare dialog.

Länsstyrelsen fann att ÖP 2012 följde intentionerna i GRs strukturbild. Länsstyrelsen anser dock att de gröna kilar som pekats ut som viktiga för regionen i och med GRs strukturbild bör behandlas grundligt i kommande ÖP. Konsekvenser av översiktsplanens förslag som berör dessa gröna kilar behöver beskrivas.

GR tillsammans med kommunerna utmed Götalandsbanan kommer under hösten 2016 att starta ett utredningsarbete kring samhällsnyttorna utmed sträckan ur ett regionalt perspektiv. Arbetet skall också kopplas ihop med GRs arbete med gröna kilar. Detta berör Härryda kommuns arbete med Södra Landvetter.

Vattensystem är en fråga som ofta berör flera kommuner. I Härrydas fall behöver kopplingen till Mölndalsån hanteras, också ur ett framtida perspektiv där hänsyn tas till förväntade klimatförändringar. Se vidare under rubriken Hälsa och säkerhet.

Arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång pågår i Göteborgs och Mölndals kommuner. Planförslaget fanns utställt under tiden 3 februari - 12 april 2016. Götalandsbanan framtida sträckning är en mellankommunal fråga av stor vikt, som också är ett regionalt och nationellt intresse. Redovisningen av förstudieområdet bör vara överensstämmande i berörda kommunala planer i Härryda och Mölndals kommuner.

Som noterats i granskningsyttrandet över ÖP 2012, är det önskvärt att ett samarbete upprättas mellan Partille kommun och Härryda kommun gällande utbyggnaden av Öjersjö/Hålsjöarna-området. Enligt samrådsredogörelsen för ÖP 2012 är detta samarbete inlett och Länsstyrelsen förutsätter att de mellankommunala angelägenheter som rör den fysiska mark- och vattenanvändningen mellan dessa två kommuner fortsätter att samordnas på lämpligt sätt.

Hur transporter ska ske på väg och järnväg genom kommunen är en mellankommunal fråga, vilket med fördel kan hanteras i en trafikstrategi som behandlar målpunkter, kapacitet, framtida behov med mera för de olika tra-

fikslagen. Kommunen behöver efterfråga underlag kring framtida tågtrafik och analysera dess roll i det totala transportbehovet. Se vidare under rubriken Transporter.

Riksintressen

Naturvård (3 kap 6 § MB) och N 2000 (7 kap 27 § samt 4 kap 8 § MB)

Riksintressen för naturvård pekas ut av Naturvårdsverket. Se mer information på Naturvårdsverkets hemsida.

I granskningsyttrandet över ÖP 2012 konstaterade Länsstyrelsen att risk för konflikt med riksintresse för naturvård kan föreligga för utvecklingsområde Rävlanda. Länsstyrelsen vidhåller de synpunkter som framfördes i granskningsyttrandet och ser gärna att riksintresset redovisas på karta för framtida markanvändning, för att konflikter ska kunna identifieras och hänsyn tas vid en eventuell utveckling i området.

Det finns några Natura 2000-områden i Härryda kommun. Länsstyrelsen vill upplysa om att Natura 2000-områden är riksintressen och bör redovisas även som sådana på karta. Enligt resonemanget ovan är det bra om de redovisas på karta för framtida markanvändning.

Kulturmiljö (3 kap 6 § MB)

I granskningsyttrande över ÖP 2012 konstaterade Länsstyrelsen att risk för konflikt med riksintresse för kulturmiljövård kan föreligga för utvecklingsområde Rävlanda, som berör Storåns dalgång. Länsstyrelsen ser gärna enligt samma resonemang som ovan att riksintresset redovisas på karta för framtida markanvändning.

Friluftsliv (3 kap §6 MB)

Riksintresset FO 27 Lygnern och Storåns dalgång, som tangerar Härryda kommuns kommungräns söder om Hällingsjö, är ett av 15 riksintressen som Naturvårdsverket reviderat 2016. Ytterligare 12 områden ska kompletteras eller beslutas om längre fram. Till dess gäller de riksintresseområden för friluftsliv som beslutades 1987-12-21. Läs mer i *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016*.

Observera att riksintresseområdenas geografiska avgränsningar inte är absoluta. Utgångspunkterna för områdesavgränsningarna ska först och främst vara de värden som konstituerar riksintresset. Ytterligare precisering kan göras i ÖP i samverkan med Länsstyrelsen. Det är därför viktigt att också de riksintressen som tangerar kommungränsen redovisas i översiktsplanen.

Produktion och distribution av energi m.m (3 kap 8 § MB)

Se rubrik Energidistribution

Kommunikationer (3 kap 8 § MB)

För att belysa eventuell påverkan är det av särskild vikt att riksintressena betraktas i perspektiv av dess funktion i transportsystemet som helhet.

Landvetter flygplats

Trafikverket har för avsikt att under hösten 2016 påbörja en revidering av bullerinfluensområdet kring Landvetter flygplats, ett riksintresse vars syfte är att skydda flygverksamheten från inskränkningar som en följd av bullerklagomål. Behovet föranleds av att den nya bullerförordningen trädde i kraft. Tills revideringen är genomförd och resultatet av den är beslutad kvarstår nuvarande preciserade riksintresse. Detta arbete behöver tas hänsyn till i arbetet med ny översiktsplan och kartor från ÖP 2012 justeras.

I nuvarande riksintresseprecisering finns influensområden för hinder, vilket täcker i princip hela kommunen. Detta behöver beaktas i kommande ÖP. Ytterligare en del i riksintresset är möjligheterna att bygga ännu en parallell bana. Det är viktigt att översiktsplanen ger möjlighet till detta.

Verksamheten vid Landvetter flygplats har fått en ny miljödom under 2016. Konsekvenserna av denna dom behöver analyseras och påverka översiktsplaneringen gällande exempelvis skyddsavstånd.

Götalandsbanan

Trafikverket meddelar att det idag pågår arbete med järnvägsplan och miljökonsekvensbeskrivning samt systemhandling för dubbelspårig höghastighetsjärnväg Göteborg-Borås delen Mölnlycke-Bollebygd genom Härryda kommun, samt lokaliseringsutredningar varav delen Almedal-Mölnlycke berör Härryda kommun.

Det är viktigt att Härryda kommun värnar hela förstudieområdet för sträckan Almedal-Mölnlycke för att inte begränsa möjligheterna för genomförandet av en framtida Götalandsbana.

Enligt Trafikverket är följande punkter det viktigaste som skiljer sig från, alternativt har fördjupats jämfört med, Härryda kommuns översiktsplan 2012:

- Trafikverket har presenterat förslag på nya utredningskorridorer vid samråd för lokaliseringsutredning Almedal-Mölnlycke.
- Trafikverket har presenterat ett förslag till optimerad spårlinje (plan och profil) vid samråd för järnvägsplan Mölnlycke-Bollebygd.
- I Mölnlycke samhälle utreds två olika alternativ. Som huvudalternativ utreds inom järnvägsplan en station med fem spår i nedsänkt läge vid befintlig station. Inom ramen för lokaliseringsutredning Almedal-Mölnlycke utreds ett alternativ med tunnel för icke stannande tåg söder om Mölnlycke, samt en bibana för stannande tåg i Mölnlycke. Bibanan kopplas till Mölnlycke station, i samma höjdläge som befintlig Kust till kustbana och stationen får i detta alternativ två eller tre spår.

- Trafikverket planerar inget stationsläge i Södra Landvetter. Länsstyrelsen finner nu, som i granskningsyttrande över ÖP 2012, att detta är en viktig förutsättning vid bedömningen av framtida lämplig markanvändning. Så länge tillgång till kollektivtrafik av god kvalitet saknas, så torde en framtida stor utbyggnad i Södra Landvetter inte följa GRs strukturbild.
- Vid Landvetter flygplats planerar Trafikverket som huvudalternativ en underjordisk station med fyra spår och minst två uppgångar, varav en ansluter till flygplatsterminalen. Parallellt pågår en utredning för ett alternativt ytligt stationsläge norr om flygplatsen utmed väg 40.
- Norr om Rävlanda pågår optimering av profil samt andra tekniska lösningar, med avseende på rekreativvärden och kostnader. Det är bra om kommunen avvaktar med eventuella utvecklingsplaner vid Bråtaredd tills spårlinjen är fastlagd.

Planerade nya vägar i den planerade Götalandsbanans sträckning ska samråd-
as med Trafikverket.

Kust till kustbanan

Synpunkterna i granskningsyttrande över ÖP 2012 gällande bland annat
hantering av berört Natura 2000-område kvarstår.

Väg 40

En utbyggnad av Södra Landvetter och Airport City kan leda till ökad be-
lastning på väg 40. I kommande översiktsplan behöver tydliggöras hur
transporter ska kunna ske inom kommunen utan att påtaglig skada uppstår
på vägens funktion. Kommunen bör tidigt kontakta Trafikverket för att få
underlag som tydliggör värdet av riksintresset, för att kunna bedöma påver-
kan på riksintresset av kommunens planer.

Riksintresse för totalförsvaret

Försvarsmakten vill upplysa om att den definition av höga objekt som anges
i ÖP 2012 är inaktuell. Den definition som Försvarsmakten använder idag
är att inom sammanhållen bebyggelse är alla objekt högre än 45m över
mark, och utanför sammanhållen bebyggelse som är över 20 m över mark
höga objekt, och ska remitteras till Försvarsmakten.

Om den nya översiktsplanen innebär en aktualitetsförklaring av den tidigare
antagna vindbruksplanen kommer Försvarmakten att göra en ny analys för
att avgöra om den påverkar riksintressen för Totalförsvarets militära del.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten

Översiktsplanen behöver jämfört med ÖP 2012 uppdateras med aktuell sta-
tusklassning och miljökvalitetsnormer (MKN) för berörda vattenförekom-
ster. Nya MKN för perioden 2016-2021 är inte fastställda ännu i och med

pågående regeringsprövning, men de nya statusklassningarna är gällande². Klassningarna har baserats på fler parametrar, bland annat fysisk påverkan och morfologi, vilket har medfört ändrat status på flera vattenförekomster, speciellt i exploaterade områden. Detta kan medföra en omvärdering av rekommendationerna för markanvändning i ÖP. Statusklassningen och MKN bör också redovisas geografiskt på karta.

Avloppsförsörjningsplanen, som är ett underlag för ÖP 2012, har tagit in statusklassningar i bedömningen av vattenförekomstens skyddsbehov, vilket är positivt. Länsstyrelsen har dock uppmärksammat en brist i metoden. Som neutralt skyddsbehov (0) har statusklassningen Måttlig valts (s 60). Neutralt skyddsbehov bör istället föreligga i de vattenförekomster där statusklassningen överensstämmer med den beslutade MKN för vattenförekomsten. Om inget undantag beslutats för förekomsten så är målet för vattenförvaltningen, och därmed MKN, God ekologisk status. Nuvarande metod medför att skyddsbehovet underskattas och att rekommendationerna till ÖP därigenom blir missvisande. Behövliga åtgärder i vattenförekomsten riskerar att inte komma till stånd vilket försenar eller motverkar att MKN kan nås. Detta bör ses över.

Den 1 juli i 2015 meddelade EU-domstolen dom i ett mål om hur miljömålen (MKN i Sverige) enligt ramdirektivet för vatten (RDV) ska tolkas och tillämpas i tillståndsärenden (domen i mål C-461/13). Domen i korthet:

- Vid tillämpningen av det så kallade försämringsförbudet (kravet på att motverka en försämring av statusen) ska begreppet ”försämring av statusen” tolkas som att det sker en försämring så snart statusen hos minst en kvalitetsfaktor blir försämrad med en klass, även om det inte leder till en försämring av statusen på den övergripande nivån.
- Försämringsförbudet gäller alltså på kvalitetsfaktornivå, inte bara för den övergripande statusen. Om en kvalitetsfaktor har klassificerats i den sämsta statusklassen gäller försämringsförbudet från den nuvarande nivån, det vill säga ingen försämring är tillåten.

Det är för tidigt att förutsäga konsekvenserna av domen. Troligen blir kraven större på underlag och MKB i samband med planärenden och andra ärenden enligt PBL, för att kunna bedöma om detalj- och översiktsplaner, bygglov med mera kan medges utan att de riskerar att leda till att en MKN för vatten åsidosätts. Mer information om detta finns på Havs- och vattenmyndighetens webbsida.

² Miljökvalitetsnormer är ett styrinstrument inom vattenförvaltningen. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Innan en miljökvalitetsnorm fastställs måste vattnets nuvarande status undersökas och klassificeras. Mer information om miljökvalitetsnormer för vatten finns här:
<http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/om-vattenmyndigheterna/vattenforvaltningens-arbetscykel/miljokvalitetsnormer/Pages/default.aspx>

Miljökvalitetsnormer (MKN) för luft

Det är viktigt att det finns en samverkan mellan översiktsplaneringen och arbetet med de åtgärdsprogram som finns, till exempel Göteborgsregionens Åtgärdsprogram för kvävedioxid som nu är under omarbetning. Frågan måste särskilt uppmärksammas i anslutning till väg 40, där överskridande av MKN för kvävedioxid kan befaras med ökande trafik på grund av tillkommande exploateringar och mer trafik till/från flygplatsen.

Hälsa och säkerhet

Det hänvisas i gällande ÖP mycket till utredningar i översiktsplanen, vilket gör att det är svårt att få en bra överblick över risker av olika slag.

Farligt gods

Gällande farligt gods kan kommunen utgå från *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016*. I övrigt hänvisar Länsstyrelsen till granskningsyttrandet över ÖP 2012.

Buller

Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader trädde ikraft 2015-06-01. Länsstyrelsen anser att det vore bra om kommunen i den nya översiktsplanen på ett övergripande sätt identifierar områden där det kan uppstå svårigheter i samband med förändrad markanvändning för bostadsändamål utifrån framtida trafikmängder, och därmed behöver utredas vidare. På samma sätt behöver också vibrationer hanteras.

Potentiellt förorenade områden

ÖP 2012 anger att problemet med förorenade områden borde vara av begränsad karaktär i Härryda kommun. En kartläggning av förorenade områden i kommunen bör dock redovisas i den nya översiktsplanen. De områden som misstänks vara förorenade bör pekas ut på karta och beskrivas. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma föroreningar inom områden som ska bebyggas eller där markanvändningen ska ändras i framtiden. I översiktsplanen bör mål formuleras för hur förorenade områden inom kommunen ska tas om hand.

Översvämningar

Gällande översvämning (stigande vatten) kan kommunen utgå från *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016*. I övrigt hänvisar Länsstyrelsen till granskningsyttrandet för frågor om hälsa och säkerhet och översvämningrisker.

Utöver detta uppmärksammar nu Länsstyrelsen hur skyfallsfrågan ska hanteras framöver. Vi vet att det blir blötare i framtiden och bedömningen är att stora skyfall kommer att bli allt vanligare. Dessa skyfall är inte geografiskt

begränsade utan kan inträffa var som i landet. I samband med ny ÖP är det lämpligt att börja titta på skyfallsfrågan. På ÖP-nivå kan det röra sig om att arbeta fram en lågpunktskartering för att få en överblick över var problemområden finns.

Nytt sedan översiktsplanen togs fram är rapporten *Regional handlingsplan för klimatanpassning Västra Götalands län* från 2014. Den tas upp under avsnitt 2.2.7 i Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016.

Nyligen kom *Checklista för klimatanpassning i fysisk planering – ett verktyg för handläggare på kommun och länsstyrelse* som tagits fram inom Länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk. Den kan vara ett stöd för kommunen. Se länk

<http://www.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Klimatanpassning/checklista-klimatanpassning-fysisk%20planering.pdf>

En ny översvämningskartering utmed Mölndalsån gjordes 2013, *Översvämningskartering utmed Mölndalsån* (Rapport nr 9, 2013-11-25). Tidigare översiktlig översvämningskartering har uppdaterats med ny höjddata och klimatanpassade flöden. Rapporten finns på MSB:s portal för översvämningsshot:

<https://www.msb.se/sv/Kunskapsbank/Kartor/Oversvamningskartering/>

Geotekniska förhållanden

Vad gäller de geotekniska frågeställningarna hänvisar Länsstyrelsen till bifogat yttrande från Statens Geotekniska Institut. SGI tar bland annat upp:

- Geotekniska riskfaktorer behöver beskrivas och behandlas mer utförligt och kommunspecifikt i den fortsatta planeringen än i ÖP 2012. En heltäckande bedömning för hela kommunen bör göras över vilka områden som har förutsättningar för skred, ras (i jord och berg) och erosion för att klargöra om geotekniska säkerhetsrisker finns inom planerade utbyggnadsområden.
- MSB utförde 2013 en översiktlig stabilitetskartering av Härryda kommun, vilken bör inarbetas i översiktsplanen. Karteringen täcker endast redan bebyggda områden. För övriga områden kan grova värderingar göras utifrån kartor.
- SGI har tillsammans med MSB och SGU tagit fram *Vägledning ras, skred och erosion*.
- En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klarläggas bör tillfogas översiktsplanens beskrivning. Syftet med en sådan strategi är att ange vad som ska utredas för att ha beredskap för detta i samband med detaljplanläggning.

Radon

I gällande ÖP hänvisas till en utredning av radonförekomst, senast uppdaterad 2006. Länsstyrelsen anser att den korta texten borde ha åtföljts av en karta för tydlig redovisning. Det är en fördel om översiktsplanen innehåller rekommendationer för fortsatt planering i områden med förhöjd radonförekomst.

Strandskydd

Länsstyrelsen beslutade 2014-12-01 om nya strandskyddsgränser för det utvidgade strandskyddet i Härryda kommun. Beslutet överklagades. Efter att regeringen upphävt Länsstyrelsens beslut på formella grunder (2016-06-09) har Länsstyrelsen 2016-07-15 fattat tillfälligt beslut om strandskydd för Härryda kommun. Se mer information på Länsstyrelsens hemsida http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/strandskydd/Pages/strandskydd_oversyn.aspx

På kartor över områden som ska exploateras i kommande ÖP bör strandskyddslinjen finnas med.

Övriga allmänna intressen

Demografi/ Social hållbarhet

I PBL (2010:900) 3 kap, 5 §, punkt 4 står att kommunen i planarbetet ska "ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen". Analysen av det sociala perspektivet i den nya översiktsplanen kan med fördel baseras på de nationella målen inom folkhälsa, jämställdhet, funktionshinder, social omsorg samt ungdoms- och barnpolitiken och politiken mot diskriminering och rasism.

I PBL (2010:900) 2 kap, 3 §, punkt 2 står att planläggningen ska främja "en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper". Att lyfta social hållbarhet i planarbetet handlar därigenom om hur befolkningsstatistiken är utformad och används. Det kan handla om allt från skillnader i trygghetsaspekter mellan kvinnor och män, till hur barn och unga använder, och vill kunna använda, kollektiva färdmedel. Det är också av intresse att se hur arbetet med en ny översiktsplan kan utveckla samrådsprocesser och deltagande i planprocesser utifrån ett brett perspektiv.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma invandringens betydelse för befolkningsutvecklingen både vad gäller storlek och ålder. Trots dess relevans görs ingen analys av invandringens betydelse i den aktuella översiktsplanen. I samband med det bör nämnas att Härryda kommun de senaste åren haft ett lågt

mottagande av nyanlända flyktingar med uppehållstillstånd både i förhållande till genomsnittet i länet och i landet.³ Länsstyrelsen ser därför positivt på möjligheterna att lyfta fram och hantera frågan om invandring och integration i den nya översiktsplanen.

Social hållbarhet handlar om social sammanhållning och är kopplat till att människor med olika bakgrund och livsvillkor möts. Därigenom är det hopkopplat med olika former av segregation, bland annat på bostadsmarknaden. Enligt de undersökningar som gjorts i Göteborgsregionen bör den ökande segregationen ses i ett regionalt perspektiv, se vidare Andersson, Roger et al. (2009) *Fattiga och rika – segregationen ökar. Flyttmönster och boendesegregation i Göteborg 1990-2006*.

I gällande översiktplan gör kommunen vissa sociala konsekvensanalyser, men det saknas en tydlig analys utifrån ett förebyggande socialt hållbarhetsperspektiv. En utförligare social konsekvensanalys skulle med fördel kunna inkluderas i nästa översiktsplan. Se tips och råd om detta i *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län* avsnitt 4.1.3.

Bebyggelse

Samhällsplanering

ÖP 2012 beskriver på ett samlat sätt bebyggelseutveckling för de olika orterna i kommunen. Länsstyrelsen ser att detta är ett bra upplägg. Hur framförallt de större orterna ska utvecklas på ett hållbart sätt är en av de viktigaste frågorna för kommunen de kommande åren, och kräver ett strategiskt angreppssätt.

I redovisningen av bebyggelseutvecklingen för de olika orterna är det viktigt att kommunen tar fram principer och strategier. Vilka alternativ finns för expansion och/eller förtätning? Länsstyrelsen vill tipsa kommunen om den idéskrift om förtätning av städer och tätorter som Boverket tagit fram. I idéskriften lyfter Boverket fram några av de frågeställningar som man bedömer ofta kommer i skymundan eller hanteras på ett otillräckligt sätt. Se [Rätt tätt - Boverket](#).

Konkreta principer och tydliga konsekvensbedömda förslag redan på översiktsplanenivå möjliggör för tidiga och tydliga bedömningar för Länsstyrelsen. Strategierna för utveckling av tätorterna behöver bland annat hantera påverkan på riksintresse för kommunikationer och hälso- och säkerhetsfrågor som buller och vibrationer, luftföroreningar och risker. Det kan exempelvis handla om att som underlag till fördjupning av översiktsplan arbeta med trafikstrategier för att studera påverkan på vägnätet, genomföra översiktliga bullerberäkningar och visa hur man avser hantera risker.

³ Härryda tog mellan jan-juli 2016 emot näst lägst antal nyanlända flyktingar med uppehållstillstånd av samtliga kommuner i länet utifrån befolkningsmängd.

Gällande Mölnlycke är det bra att lyfta fram vilka nyttor och utmaningar som finns med att bygga stations- och järnvägsnära. En central placering är betydelsefull för att skapa god tillgänglighet till stationen. Detta bör, tillsammans med behovet av att i framtiden bygga ut spår, förtydligas.

Länsstyrelsen ser det som viktigt att i översiktsplanen, både i och utanför tätorterna, hantera de barriäreffekter som kan uppstå i människors vardag på grund av befintliga och planerade vägar och järnvägar. Barriäreffekter får olika konsekvenser för olika grupper av människor. Ett bra sätt att arbeta med att identifiera barriäreffekter och komma fram till lämpliga åtgärder, är genom social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys.

Generellt sett är det viktigt att det i översiktsplanen är tydligt vad som är en beskrivning av förutsättningar, och vad som är planen.

Dagvatten

Dagvattenfrågan löses stegvis inom planeringsprocessen. Boverket har tagit fram en vägledning för dagvatten i detaljplan, men den tar även upp hantering av dagvatten på den översiktliga planeringsnivån, se Dagvatten i detaljplan - PBL kunskapsbanken - Boverket.

Bostadsmarknad och byggande

Bostadsförsörjningen har en framträdande roll i kommunens ambition med utveckling och tillväxt. Det är viktigt att Härrydas bostadsförsörjningsstrategi kopplas till översiktsplaneringen eftersom det finns ömsesidiga och tydliga samband mellan dem. Vissa grupper har större svårigheter på bostadsmarknaden och är därför extra viktiga att uppmärksamma både i bostadsförsörjningsplanen och i översiktsplanen. Det handlar exempelvis om ungdomar, nyanlända flyktingar, stora barnfamiljer och ensamstående föräldrar, enligt Bostadsenkät 2015 Västra Götalands län. Äldres och funktionsnedsattas situation bör också analyseras i båda planerna. För dessa grupper finns särskilda lagkrav, Socialtjänstlag (2001:453) 5 kap, 4-8 §. Dessutom kan översiktsplanen med fördel kompletteras med förhållningssätt kring tillgänglighet och hemlöshet. I sammanhanget vill Länsstyrelsen påpeka att ett fungerande boende är en mänsklig rättighet⁴ samt att arbetet med ett fungerande boende för alla är ett viktigt steg mot en hållbar samhällsutveckling.⁵

⁴ Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 25; FN:s konvention för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, artikel 11; den (reviderade) europeiska sociala stadgan, artikel 31 samt av målsättningsstadgandet i 1 kap. 2 § regeringsformen.

⁵ Se exempelvis FN:s nya globala mål, särskilt mål 11.

Göra städer och boplatser inkluderande, säkra, flexibla och hållbara

- Säkerställa allmän tillgång till trygga bostäder och grundläggande service, och rusta upp slumområden.
- Säkerställa allmän tillgång till trygga och tillgängliga gröna offentliga platser, speciellt för kvinnor och barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Kulturmiljö

I översiktsplanen bör man klargöra och tydliggöra hur kulturmiljön ska tillvaratas och utvecklas. De kulturhistoriska värdena och fornlämningsmiljöer bör redovisas och beskrivas. Konsekvensbeskrivningar av hur föreslagen exploatering påverkar kulturmiljöer och fornlämningar bör finnas. Fornlämningar och kulturmiljövärden bör i möjligaste mån redovisas på kartmaterial. I exempelvis kartor över utvecklingsområden ska fornlämningar och kulturhistoriska lämningar vara tydligt markerade.

Det bör framgå att de flesta större exploateringar kommer att föregås av arkeologiska utredningar som ligger till grund för bedömning av bebyggelsens lämplighet på platsen.

I översiktsplanen hänvisas till kommunen kulturmiljöplan från 2012. Länsstyrelsen vill upplysa om att en revidering av lagstiftning gällande kulturmiljö har skett sedan dess. Ny lag har trätt i kraft, kulturmiljölagen, vilken ersätter tidigare kulturminneslag. Förutom lagens namnändring har en tidsgräns införts som begränsar det allmänna skyddet av fornlämningar: en lämning som kan antas ha tillkommit år 1850 eller senare omfattas inte av det allmänna skyddet för fornlämningar. Den nya lagstiftningen kan alltså innebära att vissa lämningar och lämningstyper genom aktualiserad antikvarisk bedömning övergått från tidigare status som ”övrig kulturhistorisk lämning” till att bli klassade som lagskyddade fornlämningar.

Länsstyrelsen vill därför påpeka att det kan finnas skäl att uppdatera planeringsunderlaget gällande kulturmiljö samt att man i översiktsplanen hänvisar till aktuell lagstiftning gällande bestämmelserna i 2 kapitlet kulturmiljölagen om skydd för fornlämningar.

Trafikverket har låtit utföra kulturarvsanalys och arkeologisk utredning etapp 1 inom Götalandsbanans korridor genom kommunen. Under hösten kommer arkeologisk utredning etapp 2 att utföras. Härryda kommun får gärna ta del av det underlag kulturvärden som Trafikverket låtit ta fram.

Ekonomi

Jordbruksmark

Härryda kommun har förhållandevis lite jordbruksmark. I ÖP 2012 finns en tydlig strategi för bygglov på landsbygden.

Vid planering av markanvändningen är det nödvändigt att noga överväga vilka alternativ till användande av jordbruksmark som finns. Där jordbruksmark trots allt måste användas för samhällsutbyggnad behöver de övervägande som ligger till grund för exploateringen av jordbruksmark framgå av översiktsplanens beskrivning.

Enligt 3 kap. 4 § Miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose

väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Natur och miljö

Stora, opåverkade områden (3 kap 2 § MB)

Södra Landvetter, utbyggnadsområde på lång sikt, berör område som är klassade som stora opåverkade områden i ÖP 2012. I granskningsyttrandet lyfte Länsstyrelsen fram att konsekvenser av detta måste analyseras närmare innan slutlig avvägning mellan bebyggelseutveckling och naturvärden kan göras. Denna synpunkt kvarstår, samt att en sådan konsekvensbedömning bör göras i ett tidigare skede än i detaljplan för att tillgodose grön infrastruktur i detta stora område (området inom gräns för utvecklingsområde på lång sikt på Markanvändningskarta Landvetter på sida 95, ÖP 2012).

Ekologiskt särskilt känsliga områden (3 kap 3§ MB)

Storskalig exploatering i direkt anslutning till känsliga områden, så som föreslagits vid Södra Landvetter, anser Länsstyrelsen är svårhanterbart. Det kräver stor hänsyn till aktuella värden och stor omsorg i val av omfattning och utformning av exploateringen. En konsekvensbedömning bör göras av exploatering i anslutning till känsliga områden.

Skyddade områden

- Två naturreservat har bildats sedan 2012; Bråtaskogen och Yxsjön.
- Utöver detta har naturreservaten Gallhålan och Klippan utökats som ett led i genomförandet av det program för skydd för tätortsnära naturområden som Länsstyrelsen redovisade till regeringen år 2003.
- Dessutom pågår reservatsplanering i Hårsjön – Rambo mosse.
- Skogsstyrelsen har beslutat om två nya biotopskyddsområden under och efter 2012: objekt-id 3381 och 3408.

I övrigt synes gällande ÖP vara aktuell när det gäller områden skyddade enligt 7 kap miljöbalken.

Ytterligare skogsområden kan ha skyddats i form av naturvårdsavtal eller biotopskydd sedan 2011. Nya områden med höga naturvärden kan ha identifierats och registrerats som objekt med naturvärden eller nyckelbiotoper. Information om dessa områden finns tillgänglig via Skogens Pärlor på skogsstyrelsens webbplats <http://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>.

Skyddade arter och deras livsmiljöer

Artskyddsförordningen behandlas på ett informativt sätt i kommunens Naturvårdsplan. I ÖP 2012 finns kopplingar till Naturvårdsplanen.

I ny ÖP, eller i ett tillägg till ÖP, bör kommunen beskriva vilka skyddade arter som berörs av kommunens planerade tätortsutveckling på ett sätt som riskerar att påverka arternas gynnsamma bevarandestatus negativt. Dessa arter kan vara sådana som förekommer i särskilt bevarandevärda bestånd i

kommunen, eller arter vars bevarande är ett ansvar som delas av flera kommuner.

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen, så långt det är möjligt för att underlätta kommande steg i planeringsprocessen, anger vilken hänsyn som krävs för att skyddade arters bevarandestatus inte ska försämrats av tätortsutvecklingen, även på längre sikt.

Kommunen kan se över möjligheterna att klassificera skyddade arter och deras livsmiljöer i de fyra hänsynsnivåer som kommunen redan arbetar med i Naturvårdsplanen. Om inte detta är möjligt får det ske på annat lämpligt sätt. När det gäller skyddade djurarter går det inte alltid att markera fasta punkter i landskapet som ska skyddas; här får istället arternas landskapskrav utgöra grunden för vilken hänsyn som behöver tas i den enskilda detaljplanen.

Så lite utredningsarbete som möjligt bör hänskjutas till detaljplaneskedet; att utreda påverkan på skyddade arter vid varje enskild detaljplan är komplicerat och resurskrävande. Det kan vara svårt att uppskatta den enskilda detaljplanens effekter i ett vidare, landskapsekologiskt perspektiv. Ofta underskattas betydelsen av enskilda ingrepp i vanliga arters livsmiljöer, även om tätortsutvecklingen på längre sikt kan ha betydande effekter.

En robust utredning av tätortsutvecklingens konsekvenser för skyddade arter ger tyngd åt kommunens avvägningar mellan olika intressen och artskyddsintressen. Det förenklar även för Länsstyrelsens roll som tillsynsmyndighet för artskyddet, vilket kan effektivisera detaljplaneprocessen.

Trafikverket har låtit utföra naturvärdesinventering inom och i närheten av Götalandsbanans korridor genom kommunen. För närvarande genomförs inventeringar av ett antal växt- och djurarter. Härryda kommun får gärna ta del av det underlag för naturvärden som Trafikverket låtit ta fram.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Länsstyrelserna har fått i uppdrag av regeringen att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. De ska till stora delar vara klara i oktober 2017. Grön infrastruktur definieras i Naturvårdsverkets riktlinjer som ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.

Handlingsplanen ska

- Vara en hjälp i arbetet med att bevara och förstärka den gröna infrastrukturen. Den ska visa var det finns bra livsmiljöer med fungerande spridningskorridorer för växter och djur, så kallade värdetrakter som behöver värnas, och peka ut bristområden där det behövs förstärkningsåtgärder för att den gröna infrastrukturen ska fungera.

- visa på spridningsbarriärer i landskapet. Handlingsplanen ska kunna vara ett stöd i planering av mark-och vattenanvändning inom jordbruk, skogsbruk och vattenanvändning.
- fungera som stöd vid planering och prioritering av naturvårdsåtgärder och ett underlag för kommunal fysisk planering.

Mer information finns på Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets webbsida.

Infrastruktur

Transporter

I översiktsplaner framförs intressen och anspråk, bland annat på kommunikationer. Markanvändningen avgör i mycket hög grad trafikarbetets storlek och de färdmedelsandelar vi idag kan mäta oss till. En funktionsuppdelad markanvändningsstruktur, där bostads-, arbetsplats- och handelsområden till stor del är separerade ger ett ökat tryck på transportsystemet jämfört med en tät blandstad. Det är viktigt att kommunen känner till att Trafikverket har två uppdragsgivare; regional och nationell transportinfrastrukturplan. Medel finns inte för att finansiera åtgärder föranledda av kommunal exploatering.

Det pågår ett arbete med förberedelser för nya nationell transportinfrastrukturplan för 2018-2029. Inom arbetet med regional plan pågår just nu systemanalys.

Trafikverket tog 2015-09-07 fram ett PM om när en trafikutredning kan behövas i samband med framtagande av detaljplaner. Även i ÖP-sammanhang behöver trafikalstring och påverkan på trafiken beaktas. Trafikverket vill upplysa om att det trafikalstringsverktyg som PM:et hänvisar till ibland visar orimligt låga trafiksiffror. Verktöget finns på Trafikverkets hemsida.

Behovet av nya gång- och cykelvägar beskrivs i ÖP 2012. Medel för gång- och cykelvägar finns i regional transportinfrastrukturplan. Västra Götalandsregionen har tagit fram en regional cykelstrategi hösten 2015.

<http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregion-en/startsida/Regionutveckling/Infrastruktur/Program/Cykelstrategi/>

Regionen vill därefter ta fram en cykelåtgärdsplan för perioden 2017-2020 tillsammans med kommuner, kommunalförbund och Trafikverket. Arbeta pågår med att ta fram vägplan för gång- och cykelväg längs Landvettersjön.

Energidistribution

I Härryda kommun har Svenska kraftnät tre 400 kV-ledningar tillhörande stamnätet för el. Ledningarna går i nordsydlig riktning och två av tre ledningar går parallellt med varandra längs en del av sträckan. Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna vilket innebär att åtgärder/verksamheter som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksam-

het inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten. Byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Kraftledningar redovisas som riksintressen på karta på sid 25 i ÖP 2012. Länsstyrelsen vill här upplysa om att stamledningar för gas eller större elledningar inte är klassade som riksintressen och bör därför inte redovisas som sådana i översiktsplanen. Det finns inga utpekade riksintressen för energidistribution enligt 3 kap. 8§ i Västra Götalands län. Läs mer i *Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016* och på <http://www.energimyndigheten.se/fornybart/riksintressen-for-energiandamal/>.

Även om kraftledningarna inte är angivna som riksintressen för energidistribution är det bra att ta tillräcklig hänsyn till dessa ledningar vid den överiktliga planeringen för att garantera människors hälsa och säkerhet.

Svenska kraftnät har en policy för magnetfältsnivåer. Se mer information om detta på hemsidan www.svk.se. För mer information om magnetfält, el-säkerhet och elektrostatisk uppladdning se Svenska kraftnäts yttrande.

Svenska kraftnät önskar att Härryda kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. Samråd ska hållas med Svenska kraftnät när åtgärder planeras inom 250 meter från stamnätsledningar oh stationer. Information om hur samråd går till finns på hemsidan <http://www.svk.se/aktorsportalen/samhallsplanering/>

Stamnätsledningarna bör synliggöras på samma sätt som andra viktiga infrastrukturobjekt i den befintliga markanvändningskartan. Anläggningsobjekten finns att hämta via Geodataportalen www.geodata.se. Mer om redovisning av Svenska kraftnäts geografiska information, se Svenska kraftnäts yttrande.

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el finns Perspektivplan 2025 och Nätutvecklingsplan 2016-2025 på hemsidan www.svk.se.

Integration av energifrågor i den fysiska planeringen är viktigt för en hållbar samhällsutveckling. I detta ingår bland annat att planera för smarta transportlösningar, smart bebyggelsestruktur och skapa möjligheter till energieffektivisering i dessa. Kommunen kan i sin planering också bidra till hållbar energianvändning och exempelvis underlätta för användning av förnybar energi som solceller och bioenergi.

Nationella miljökvalitetsmål och regionala tilläggs mål

Kommunerna är en viktig aktör i miljömålsarbetet för miljömålen ska vara möjliga att nå. I september 2015 beslutades om 50 nya regionala tilläggs-

mål. Kommunen bör förhålla sig till dessa mål, förutom de nationella miljö-kvalitetsmålen, i kommande ÖP.

Övrigt

Dialog om Södra Landvetter

Länsstyrelsen ser gärna en dialog med Härryda kommun i de strategiska frågorna kring kommunens planer för Södra Landvetter, inför kommande översiktsplansamråd.

I denna kommunspecifika sammanfattande redogörelse har frågor som rör kommunens planer för Södra Landvetter återkommit under flera olika rubriker. Frågorna som behöver belysas vidare och konsekvensbedömas är sammanfattningsvis:

- Resultatet av det arbete kring samhällsnyttor ur det regionala perspektivet som kommer att göras inom ramen för GR.
- Trafikverket planerar inget stationsläge i Södra Landvetter.
- Södra Landvetter, utbyggnadsområde på lång sikt ÖP 2012, berör område som är klassade som stora opåverkade områden.
- Storskalig exploatering i direkt anslutning till känsliga områden är svårhanterbart. Det kräver stor hänsyn till aktuella värden och stor omsorg i val av omfattning och utformning av exploateringen.

Boverkets ÖP-modell

Boverket har tagit fram ett förslag till hur översiktsplanen kan byggas upp, framförallt när det gäller vilka begrepp som är lämpliga att använda såväl i text som på karta. Avsikten är att modellen ska vara så flexibel att den går att använda för alla kommuntyper och nivåer i den översiktliga planeringen. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen tittar på modellen för att överväga om den kan vara användbar för arbetet med översiktsplaner i Härryda kommun. Se Förslag till ÖP-modell - PBL kunskapsbanken - Boverket.

Beredning

Detta beslut har fattats av funktionschef Andreas Lidholm efter föredragning av planhandläggare Elisabet Ebeling. Yttranden över aktualitetsbedömningen har inkommit från Energimyndigheten, Skogsstyrelsen, Forsvarsmakten, Statens Geotekniska Institut, Svenska Kraftnät, Swedavia AB och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Andreas Lidholm

Elisabet Ebeling

Bilaga:

Sammanfattande redogörelse för Västra Götalands län 2016 – översiktsplanens aktualitet och planeringsunderlag, PM 2013-11-27, senast reviderad 2016-08-23 (diarienummer 36477-2013).

Yttranden för kännedom från:

Energimyndigheten, daterat 2016-08-10
Försvarmakten, daterat 2016-09-13
Statens Geotekniska Institut, daterat 2016-09-06
Svenska Kraftnät, daterat 2016-09-07
Skogsstyrelsen, daterat 2016-09-06
Swedavia AB, daterat 2016-09-20
Trafikverket, daterat 2016-09-07

Kopia till:

Energimyndigheten, Matilda Schön
Försvarmakten, Martin Eliasson
Statens Geotekniska Institut, Maria Kristensson
Svenska Kraftnät, Anna Käller
Skogsstyrelsen, Lena Sandell
Swedavia AB, Thomas Helin
Trafikverket, Ulf Rosenqvist

Länsstyrelsen/

Enheten för samhällsskydd och beredskap, Bodil Samuelsson
Miljöskyddavdelningen, Lotta Sahlin Skoog
Kulturmiljöenheten, Andreas Morner Åhman
Landsbygdsavdelningen, Stefan Gustafsson
Naturavdelningen, Martin Goblirsch
Samhällsbyggnadsenheten, Karin Slättberg
Vattenavdelningen, Ulf Juto